

Város a városban Szakmai beszámoló

a Birkbeck College, University of London-on tartott Somewhere in Between: Borders and Borderlands című konferenciáról. Szervezte: London Centre for Interdisciplinary Research

A városi terek esetében vannak ki nem mondott határok, amelyeket egyszerűen tiszteletben tartunk - nem lépjük át ezt a képzeletbeli határt. Éppen úgy, ahogy az emberek személyes terébe sem hatolunk. A társadalmi együttlét során ezekben a terekben úgy közlekedünk, hogy távolságot tartunk egymástól is és lehetőség szerint a közvetlen határterületektől is. Azzal szeretnék foglalkozni, hogy hogyan használjuk ezeket a tereket, milyen tudattal, milyen érzetminőséget vált ki belőlünk a határterület megtartása.

A Birkbeck College, University of London-on tartott Somewhere in Between: Borders and Borderlands¹ című konferenciát a London Centre for Interdisciplinary Research szervezte. Előadásomban azzal foglalkoztam, hogy hogyan néz ki a határok építésze? Hogyan feszülnek egymásnak szomszédos ingatlanok, utcák, hogyan érnek össze városok, országok? Koronként és kultúránként különbözik a Senkiföldje. A határok építészeti ritkaságait vizsgáltam, hogy milyen figyelmet felhívó stílusjegyei vannak. Az egyedi nemzeti karakter érvényesül vajon már a határon, vagy ahhoz a centrumba kell érünk? Amit szeretnénk hangsúlyozni az a határ, vagy inkább a másság, az eltérő karakter? A várostervezés során milyen hangsúlyt kap a határvonal megtervezése, s egyáltalán tervezik vagy folyamatosan alakul az agglomeráció folyamán?

Ahol határ van, ott különbség van, különbözőség. Legtöbbször tartoznunk kell az egyikhez és akkor a határátlépéssel az érzetminőségünk is megváltozik. Az egyiket a sajátunknak tekintjük, védjük, a másikkal szemben fenntartásaink vannak, egy elvárásrendszert fogalmazunk meg, amely ugyanakkor egy szabályrendszer is, amelyet el kell sajátítanunk. Építkezünk tehát emocionálisan és térben egyaránt. A képzeletünkben életre kelnek ezek a terek. Azt a tudáskészletet, amelyet elsajátítunk, az épület hivatott fenntartani, biztosítani az azonos populációhoz tartozóknak.

A London Centre for Interdisciplinary Research angol nyelvű kiadványt készített a konferencia absztraktjaiból.

Barbican Arts Center, Architecture Tours New Perspectives. London, 2019. április 6-7.

A londoni Barbican és építészeti foglalata 1954 és 1982 között épült. A koncepció a látvány háttérében, hogy egyaránt áll privát és nyilvános terekből, város a városban. Az építészeti együttesbe beletartozik a templom, a London City Schools for Girls, a Guildhall

¹ Az előadás 2019. április 6-án a Nemzeti Kulturális Alap Építőművészeti Kollégiumának jóvoltából valósult meg.

School of Music and Drama, fitness, óvoda és játszótér, zöld terek és tavak, a Museum of London, a Barbican Arts Center, összesen két galéria, három mozi, színházterem és az auditorium. A páratlan komplexitása, mely különlegessé teszi.

A Barbicanban élni egyedi élmény. Könnyű feledni, hogy az üzleti negyed közepében van a 13 hétemeletes háztömb. Maga a Barbican szó kastélyt jelent. A design magába foglal 2040 lakást, ahol mintegy 6000 ember él. A Barbicánt a londoni városfal veszi körül, az óváros fala, amely eredete a középkorra nyúlik vissza. Beépítették a Barbicanba a St. Giles templomot is, mely átélte a második világháborús bombázásokat. Milánó, Verona és Berlin építészetét tanulmányozták mielőtt elkészült a Barbicán, feltérképezték az új technológiákat, amikor megépítették a City of Londont. Különlegessége, ahogyan a középkori, a klasszikus és a modern építészet együtt van jelen.

A koncepció előterében meghúzódó látvány a brutalizmus kultuszára utal, melynek az angol nyelvben az építészetet tekintve az „úgy, ahogy van” a megfelelője. A maga természetességében, puritánságában látható az anyag, amelyből építkeznek, nem fedik el, nincsenek takaróelemek beépítve. Jól látható természetes anyagszerűségében a beton felülete. Ugyanazt a betontömböt hat különféle mintával tesztelték, mérlegelték, fontolgatták, hogy melyiket használják. Az egyedi beton-felület egy olyan építési eljárásnak az eredménye, ahol is a beton felületét 21 nap száradás után kalapáccsal megmunkálják 1.25 cm mélységben és további 0.6 cm mélységben finom munkálatokat végeznek rajta. A lakónegyed összesen 200 000 négyzetméter betonfelület kézi megmunkálását igényelte. A művészeti központot úgy tervezték meg az építészek és a mérnökök, ahhoz a leleményes megoldáshoz folyamodtak, hogy a talaj felszínéhez képest húsz méter mélyre helyezték el az épületet, a központ nagyobbik része a járdák és a pódium szintje alatt helyezkedik el. Az építészek egy hajó testéhez hasonlították a központot, ahol a hajótest nagy része a víz felszíne alatt van.

A Barbican Conservatory része konferenciáknak éppúgy helyet ad, mint esküvőknek, a nagyközönség számára vasárnap és ünnepnapokon van nyitva. Barbican komplexum három 43-emeeletes toronyházat is magába foglal, amelyeket Shakespeare, Cromwell és Lauderdale toronynak neveztek el az építészek, Peter Chamberlin, Geoffry Powell és Christoph Bon.

A Barbican Center megközelítőleg három évtized alatt épült meg, 190 000 köbméter talaj megmozgatását, kitermelését jelentette, és csúcsán ezer munkavállalót foglalkoztatott. 1971-ben valósult meg, úgy, hogy magába foglalja a 2000 férőhelyes koncerttermet, az 1300 férőhelyes színházat, művészeti galériát és könyvtárat. Az építészek **Chamberlin, Powell & Bon**, az egyik legjelentősebb modernista építésziroda alapítói a háború utáni Angliában. 1954-ben kérték fel a fiatal építészeket, akik akkor a Golden Lane Estate-en dolgoztak, hogy készítsenek terveket a Barbicanhoz. 1955 és 1959 között Chamberlin, Powell & Bon elkészítette a terveket, amelyek a környék újratervezéséről szólt és később, mint Barbican vált ismertté. Először egy kis kiállítóteret javasoltak az építészek, mely terv később művészeti központtá nőtte ki magát, színházzal, koncertteremmel, éttermekkel. 1959-ben jóváhagyták a lakónegyed terveit, az építkezés 1963-ban kezdődött el és tizenkét évig tartott. Amikor ez a lakónegyed készült, Európa legmagasabb toronyházainak számítottak. Chamberlin, Powell & Bon építészirodának már volt tapasztalata felhőkarcolók építésében, A Great Arthur House on Golden Lane Estate, amely jobbra látható Cromwell Torony mögött, szintén az ő nevükhöz

kapcsolódik, a legmagasabb lakóház volt Angliában 1957-ben, amikor befejezték. Mint a világ vezető művészeti és konferenciaközpontja, a Barbican² tudatában van, hogy a napi szinten bonyolított forgalma milyen kihatással van a környezetre, s mindez a helyi közösségre és gazdaságra, így szem előtt igyekeznek tartani azokat a szempontokat, amelyek a környezetvédelemhez kapcsolódnak.

Kortárs építészeti körkép – kitekintés és áttekintés

A Barbican város a városban, de tekintsük át, hogy kik azok a meghatározó angol alakjai az építészetnek, akik kialakították London arculatát.³

Denys Lasdun a brutalista stílus hajnalán London Nemzeti Színházát alkotta meg. A magyar származású **Ernő Goldfingert** az Association of Architects, Surveyors and Technical Assistants tiszteletbeli tagjává választotta, megvalósult terve az Odeon Filmszínház. **The Smithsons** a brit iskola, a New Brutalism képviselői, vezető egyéniségei voltak. **David Adjaye** tervei pedig augusztus 4-ig láthatóak a Making Memory kiállításon a UK Holocaust Memorial and Learning Centre in Londonról. A londoni Design Museum egy kiállítás keretében mutatja be munkáit, melyben David Adjaye azon álláspontját ismerteti, hogy az építészet és az általa érvényre juttatott forma egy történetmesélési eszköz. Az emlékművek annak lenyomatai, hogy kik is vagyunk valójában, mélyen beleívódnak a lelkünkbe, s emléket állítanak sikereinknek és a kudarcainknak. Azonban az emlékművek éppúgy folyamatosan változnak megítélésükkel mint ahogyan az épített környezettel is. Dinamikus és komplex terek ezek, amelyeknek társadalmi szerepvállalásáról beszélhetünk. David Adjaye munkáival teszi fel a kérdést, hogy hogyan működik az emlékezet a digitális világban és mi a szerepe ebben az építészetnek. Hogy vajon mennyiben befolyásolja egy esemény befogadását, hogy mely épület ad neki helyet és végül hogyan lehetséges, hogy épületek a szavaknál is hatásosabban tudnak történeteket elmesélni.

Adam Caruso és Peter St John, a **Caruso St John** építészeti társaság tagjai abban az elismerésben részesültek, hogy 2019. januárjában a Royal Academy of Arts akadémikusai közé választották őket. Nevükhöz kötődik a Tate Britain Millbank, a Nottingham Contemporary, továbbá exhibition design-nal is foglalkoznak, legutóbbi munkájuk a British Museum “Defining Beauty” kiállítása.

David Chipperfield Milánóban, Berlinben, Shanghaiban és Londonban tart fenn irodákat. Elnyerte a Royal Academy of Arts 1870-es eredeti terveinek átépítését, egy új könyvtárral, műtermekkel, tanulmányrajzok készítésére szánt termekkel fog bővülni az iskola, úgy, hogy maximalizálják a teret és a fényt és tiszteletben tartják a 250 éves hagyományait Anglia legrégebbi művészeti iskolájának.

Thomas Heatherwick a Google Argent részére tervezte 2015-ben a Google King’s Cross épületét. **Nigel Coates** a National Centre for Popular Music épületét tervezte meg, mely múzeumként funkcionál.

Tony Fretton építésziroda a Camden Arts Centre megbízását nyerte el, s a Centre for

² John Kelly segítette munkámat a Barbican Arts Center részéről.

³ Köszönet tartozom Katrin Terstegen adjunktus asszonynak, a California State Polytechnic University, Pomona tanárának a forrásokért.

Interdisciplinary Arts, University of Bath megtervezését tudhatja magáénak.

A **Foreign Office Architects** irodát Londonban a Farshid Moussavi és Alejandro Zaera-Polo iráni-spanyol építészpáros nyitotta. A Euston állomás mellett olyan volumenű megbízásokat kaptak mint a Ravensbourne College of Design and Communication. **Nicholas Grimshaw** a Heathrow reptér látványtervét készítette el és a Yoox Net-A-Porter Tech Hub londoni épületét. **Norman Foster** az új Wembley Stadiont és a Temze fölött átívelő Millennium Bridge-t építette meg. A gyalogos függőhíd Londonban a Bankside és a City városrészeket köti össze, déli végénél található a Tate Modern, a Globe Színház és a Bankside Galéria. Északi részé a Szent Pál Székesegyházhoz vezet.

A Pompidou építész, **Richard Rogers** a British Museum 18 000 négyzetméterét tervezte meg 9 emeleten, hogy helyet adjon a World Conservation and Exhibitions Centre számára.

Michael Hopkins a high-tech építészet képviselője Nagy-Britanniában. Nevéhez kötődik a Wellcome Trust Building Londonban és a Westminster metroállomás

Terry Farrell építette meg a Regent's Place-t nyugat-Londonban a Regent parknál. Ahogy Farrellről tartják, képes kontextualizálni, egy adott projekthez történeteket kreálni, integrálni az épületet a városi tér szövetébe.

Köszönöm a Nemzeti Kulturális Alap Építőművészeti Kollégiumának a nagylelkű támogatását. Tanulmányom az Új Művészet 2019. júniusi számában fog megjelenni.

A Birkbeck College, University of London konferenciáján megtartott előadásról kiállított Certificate digitális másolatát mellékelem.

Kemesi Zsuzsanna